

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник голови приймальної
комісії, проректор з науково-
педагогічної роботи Харківського
національного університету
імені В. Н. Каразіна

Олександр ГОЛОВКО

ПРОГРАМА

**дослідницької пропозиції для вступників на навчання
для здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю Е5 Фізика та астрономія**

Вимоги

до змісту та оформлення дослідницької пропозиції при вступі в аспірантуру за спеціальністю Е5 Фізика та астрономія.

Відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 та Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2025 року № 168 із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 27 лютого 2025 року № 386, зареєстрованому у Міністерстві юстиції України 26 лютого 2025 року за № 312/43718 при вступі до аспірантури вступники подають дослідницьку пропозицію.

Дослідницька пропозиція – це науковий текст обсягом до 5 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього, пропонованого ним дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці, можливі шляхи розв’язання поставлених задач та перспективи отримання нових теоретичних і практичних наукових результатів за темою пропонованого дисертаційного дослідження.

Дослідницька пропозиція вступника, який вступає в аспірантуру на освітньо-наукову програму «Фізика та астрономія» за спеціальністю Е5 Фізика та астрономія, повинна відповідати теоретичному змісту предметної області досліджень, визначеному стандартами вищої освіти за цією спеціальністю та вказаною освітньо-науковою програмою. Дослідницька пропозиція також може бути підготовлена за основними напрямками тих наукових досліджень, які проводяться на кафедрах фізичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Представляючи дослідницьку пропозицію вступник до аспірантури повинен продемонструвати членам предметної комісії: наукову обізнаність із сучасним станом досліджень за обраною темою; розуміння змісту пропонованого власного дисертаційного дослідження, спрямованого на розв’язання актуального наукового завдання; ступінь володіння методикою проведення науково-дослідницької роботи та вміння вільно презентувати та обговорювати з фахівцями результати свої досліджень.

Текст дослідницької пропозиції повинен продемонструвати рівень творчої самостійної роботи, яку виконав вступник, при її укладанні. Виклад матеріалу не може обмежуватися лише описовим підходом до розкриття обраної теми, а має відображати авторську аналітичну оцінку стану досліджуваного наукового завдання і власну точку зору вступника на можливі варіанти його успішного вирішення.

У дослідницькій пропозиції, зокрема, обґрунтовуються актуальність обраної теми пропонованого дисертаційного дослідження, ступінь її вивчення у вітчизняній і зарубіжній науці. У ній також повинні бути сформульовані основні напрямки дисертаційного дослідження та можливі шляхи вирішення поставлених конкретних завдань. Визначаються об’єкт і предмет дослідження, методи, інструменти та обладнання, які плануються до застосування при проведенні досліджень, наводиться інформація про наукові досягнення вступника та опубліковані ним на момент вступу наукові праці (за їх наявності).

Дослідницька пропозиція за змістом повинна бути структурована на окремі розділи, в яких має бути наведена:

1. Інформація щодо вступника в аспірантуру. У цьому розділі вказуються ПІБ особи, яка вступає до аспірантури, ПІБ, науковий ступінь та вчене звання потенційного наукового керівника, назва кафедри, на якій передбачається виконувати дисертаційне дослідження. Також тут може бути відображена інформація щодо досвіду проведення наукових досліджень вступником до аспірантури, наявності в нього наукових публікацій, тощо.

2. У пропозиції обов'язково має міститися формулювання наукового завдання, яке планується для розв'язання в дисертаційному дослідженні, стислий огляд існуючих наукових гіпотез щодо змісту предмета дослідження і ступеню його вивченості, а також обґрунтування його актуальності. Зазначимо, що тема майбутнього дисертаційного дослідження, зазвичай, визначається потенційним науковим керівником аспіранта. Однак в окремих випадках вона може ініціюватися і самим вступником, подаватися на розгляд відповідної кафедри і враховуватися за умови забезпечення актуальності, відповідності спеціальності та узгодження із змістом науково-дослідних робіт, що виконуються на кафедрах фізичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

3. Мета та завдання дослідження. У цьому розділі чітко викладають мету та завдання пропонованого наукового дослідження. Назва, мета, об'єкт, предмет та завдання дослідження мають бути логічно пов'язаними.

4. Методологія дослідження. Обґрунтовуються методи дослідження, а також подається перелік приладів та обладнання, які планується використати в процесі дослідження.

5. Можливі шляхи розв'язання поставлених завдань. Тут варто описати очікувані нові наукові результати пропонованого дослідження, їх теоретичне значення та можливе практичне застосування

6. Список використаних інформаційних джерел. Тут наводиться перелік джерел інформації та інших даних, які були використані під час підготовки цієї дослідницької пропозиції за темою дослідження.

Дослідницька пропозиція подається вступником у текстовому варіанті. Крім текстового варіанту, який може містити ілюстрації на окремих аркушах, готується ще й її слайд-презентація, що демонструється під час виступу вступника перед членами предметної комісії.

Вимоги до оформлення тексту: обсяг тексту – до 5 сторінок; параметри комп'ютерного набору тексту: шрифт – Times New Roman, розмір – 14, інтервал – одинарний (1,0), поля стандартні (ліве поле 3 см, верхнє і нижнє поле 2 см, праве поле – 1 см). Нумерація сторінок – у верхньому правому куті (титольний аркуш не нумерується). Посилання на літературні джерела позначаються так: [1, 5]. Рисунки нумеруються так: Рис. 1. Оформлення титульного аркушу – за зразком (див. Додаток 1).

Презентація дослідницької пропозиції готується з використанням програмного продукту Microsoft PowerPoint. Вона не повинна перевищувати 20 слайдів. Забарвлення площини слайдів презентації бажано обрати одне для всієї презентації. Можна скористатися шаблонами. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 10 рядків розбірливо набраного тексту. Ілюстративний матеріал повинен мати посилання на використані джерела.

Рекомендована структура виступу та змісту презентації:

- інформація щодо вступника в аспірантуру.
- тема пропонованого дисертаційного дослідження та ПІБ, науковий ступінь і вчене звання потенційного наукового керівника, назва кафедри, на якій передбачається виконувати дисертаційне дослідження.
- обґрунтування актуальності обраної теми пропонованого дисертаційного дослідження;
- стан розробки даної тематики у вітчизняній та зарубіжній науці;
- мета, об'єкт, предмет пропонованого дисертаційного дослідження;
- методологія теоретичних або експериментальних досліджень із поданням переліку методів, приладів та обладнання, які планується використати в процесі проведення досліджень;
- перелік конкретних завдань та можливі шляхи їх рішення у ході проведення досліджень;
- перелік очікуваних нових наукових результатів пропонованого дисертаційного дослідження, їх вірогідне теоретичне значення та можливе практичне застосування;

– бібліографічний список основної літератури методологічного характеру, яка відповідає тематиці дослідження та була використана при укладанні дослідницької пропозиції.

Оцінювання дослідницької пропозиції відбувається в ході вступних випробувань. Перед проведенням засідання предметної комісії всі її члени повинні бути завчасно ознайомлені із змістом дослідницьких пропозицій вступників та їх презентаціями.

Критерії оцінювання дослідницької пропозиції ґрунтуються на врахуванні: ступеню її обґрунтованості та актуальності; оригінальності науково-дослідних ідей; реалістичності виконання поставленої мети та завдань майбутнього дослідження; повноті висвітлення всіх її структурних частин у тексті пропозиції та у презентації; переконливій презентації вступником своєї дослідницької пропозиції, яка повинна засвідчувати про те що він добре знає зміст та завдання майбутнього власного дисертаційного дослідження.

Максимальна кількість балів за дослідницьку пропозицію складає 200 балів.
Сумарна кількість балів / Критерії оцінювання

180 – 200.

Вступник до аспірантури проявив високий рівень концептуальних, теоретичних і методологічних знань. Відповіді абітурієнта засвідчують здатність до аналізу й тлумачення обраного змісту пропонованого дисертаційного дослідження, відмінне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовного оформлення з використанням наукового стилю. Тема пропонованого дисертаційного дослідження у дослідницькій пропозиції розкрита повністю. Презентація також забезпечує повне розкриття теми. Пропозиція містить значний і різноманітний масив опрацьованих інформаційних першоджерел, критичний огляд наукової літератури, узагальнення і висновки, які дають можливість чітко визначити авторську позицію щодо актуальності та доцільності виконання цього дисертаційного дослідження. Автором коректно визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження. Доповідь вступника логічна, повна, стисла, проілюстрована бездоганно оформленими наочними матеріалами. Відповіді на запитання правильні, стислі, аргументовані.

150 – 180.

Відповіді вступника до аспірантури засвідчують у цілому високий рівень концептуальних, теоретичних і методологічних знань, здатність до їх аналізу та тлумачення, належне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовного оформлення з використанням наукового стилю. Тема пропонованого дисертаційного дослідження у дослідницькій пропозиції та у її презентації розкрита, проте є окремі недоліки неprincipiального характеру. Пропозиція містить значний і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, наявні авторські висновки, посилання на опрацьовані першоджерела, проте аналіз їх змісту у окремих частинах тексту пропозиції зроблений поверхнево, відсутні узагальнення, Подані у дослідницькій пропозиції деякі авторські висновки та пропозиції недостатньо обґрунтовують їх актуальність та доцільність. Доповідь в основному логічна, повна, стисла, вдало проілюстрована добре оформленими наочними матеріалами. Відповіді на питання в основному правильні, вступник добре знає зміст та завдання майбутнього власного дисертаційного дослідження.

150 – 100.

Відповіді вступника до аспірантури засвідчують задовільний рівень його концептуальних, теоретичних і методологічних знань і здатності до їх засвоєння та тлумачення, а також задовільне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовного оформлення з використанням наукового стилю. Тема пропонованої дисертаційної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістового характеру. Є зауваження щодо оформлення тексту дослідницької пропозиції та її

презентації. Пропозиція містить певний масив опрацьованих інформаційних першоджерел, проте аналіз їх змісту зроблений поверхнево, відсутні узагальнення. Наочні матеріали не в повній мірі відображають зміст передбачуваного дослідження. Доповідь прочитана за текстом, вступник не володіє окремими питаннями теми, не всі його відповіді на запитання членів предметної комісії правильні або повні.

0 – 99.

Вступник до аспірантури не надав правильної та повної відповіді на переважну більшість питань, поставлених членами предметної комісії. Його відповіді на них неточні або неправильні. Вступник не володіє предметом дослідження. Відповіді вступника засвідчують незадовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та тлумачення, недостатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовного оформлення з використанням наукового стилю. Мета роботи, предмет та об'єкт дослідження сформульовані не чітко, змістовне наповнення не в повній мірі відповідає заявленій темі майбутнього дисертаційного дослідження. Доповідь не відображає зміст роботи. Обґрунтування актуальності теми та перелік очікуваних нових наукових результатів сформульовані не чітко. Пропозиція містить недостатню кількість опрацьованих інформаційних першоджерел. Аналіз їх змісту зроблений поверхнево, відсутні узагальнення. Оформлення дослідницької пропозиції та презентації мають суттєві недоліки. Наочні матеріали, представлені в дослідницькій пропозиції та у презентації не відповідають їх змісту.

Вступник до аспірантури вважається таким, що склав презентацію дослідницької пропозиції, якщо його оцінка за зміст тексту дослідницької пропозиції та усні відповіді у ході її презентації становить 100 – 200 балів. У випадку, якщо екзаменаційна оцінка за презентацію дослідницької пропозиції є нижчою за 100 балів (0 – 99 балів), вступник вибуває з конкурсного відбору на обрану спеціальність (освітньо-наукову програму).

Додаток 1

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Фізичний факультет

ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОПОЗИЦІЯ

на тему:

«.....»

Спеціальність E5 Фізика та астрономія

Прізвище, ім'я, по батькові вступника

Вступник
(підпис)

(ініціали, прізвище)

Харків – 2025

Голова предметної комісії

_____ Володимир ПОЙДА

Затверджено

Приймальною комісією

Харківського національного

університету імені В. Н. Каразіна

(протокол № 2 від "20" березня 2025 р.)

Відповідальний секретар

Приймальної комісії

Ганна ЗУБЕНКО